

Petr Wohlmuth

Význam bastionových fortifikací ve
vývojovém procesu vojenské revoluce
rukopis diplomové práce, 182 stran (z toho textu 150 stran)

Pracoviště Historické sociologie Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy v Praze, Praha

2013

školitel: doc. PhDr. Jan Horský, PhD.

Posuzovanou práci by podle jejího názvu bylo možné při zběžném pohledu zařadit do badatelského oboru vojenské historie. Petr Wohlmuth však usiluje o víc než jen o pouhou faktografickou deskripci či obdivnou heroizující naraci, v nichž metodicky uvízla česká vojenská historiografie posledních desetiletí. Jeho cílem je prozkoumat, zda a za jakých podmínek je možné na tzv. vojenskou revoluci, resp. na změny ve vojenském pevnostním stavitelství odvíjejícím se od vývoje tehdejšího dělostřelectva, nahlížet jako na dlouhodobý vývojový proces ve smyslu „dlouhého trvání“.

Na úvod autor nejprve stručně a výstižně představil paradigma Geoffrey Parkera o tzv. vojenské revoluci, které zasadil do obecného historického kulturního kontextu; zabýval se také recepcí i kritikou Parkerových stěžejních tezí a poukázal na reflexi zvolené vojenské problematiky v historické sociální vědě. Na závěr úvodní kapitoly si po kritickém zdůvodnění stanovil základní otázku svého výzkumu: jaká byla kauzalita, dynamika a struktura vojenské revoluce v raném novověku (konkrétně od konce 15. století do 18. století)?

Petr Wohlmuth přiznává, že by k tomuto tématu bylo možné přistoupit s pomocí řady teoreticko metodických prostředků a akcentovat i jiné roviny problému. Jako kognitivní nástroj si však sám k tomuto účelu zvolil Bruno Latourem rozpracovanou teorii actor-network-theory. Zevrubnému zdůvodnění této své volby věnoval v zásadě druhou kapitolu své práce.

V následujících dvou kapitolách, které jsou stejně jako předešlé ještě dále vnitřně členěny, P. Wohlmuth sledoval vývoj pevnostního stavitelství na pozadí pěti základních problémových okruhů, jimž podle Latoura říká nejistoty. S využitím Latourových

teoretických nástrojů prolnutí sociálního jednání, kompozitního a dislokálního charakteru aktérství sociální skupiny vojenských inženýrů a aktérství objektů (samotných pevnostních prvků), tj. první, druhé a třetí Latourovy nejistoty, autor postupně shromáždil dostatečné množství přesvědčivých historických dokladů, na jejichž základě dospěl k přesvědčivému závěru, že z pohledu historické sociologie je možné Parkerovu teorii vojenské revoluce považovat za platnou a schopnou působit jako silný kognitivní nástroj.

Předkládaná diplomová práce svědčí o autorových hlubokých faktografických znalostech vojenské historie, zejména pevnostního stavitelství daného období, a jeho dlouhodobém zájmu o tuto problematiku. Nad většinu diplomových prací s historickou tematikou vyniká – pokud mohu soudit – rovněž svým teoretickým zaměřením a metodickou reflexí. Petr Wohlmut prokázal rovněž nezvykle dobrou orientaci v zahraniční, resp. výhradně anglickojazyčné, literatuře. Schopnost inspirovat se a využívat podněty zahraničního bádání nebývá vždy obvyklá ani u náročnějších kvalifikačních prací doktorandského studia. Jeho práce je však založena výhradně na odborné literatuře. S původními historickými prameny, navzdory jeho tvrzení (s. 147) a přehledu pramenů (s. 151), autor nepracoval, nebo je alespoň necitoval.

Kriticky se lze u předkládané práce pozastavit snad nad její stylistickou nevyvážeností. Přirozeně a srozumitelně působí pasáže věnované faktografickému líčení vojenských událostí, inovací pevnostních prvků a obecně historickému kontextu. Jen výjimečně se zde autor nechal unést a sklouzl k prosté popisnosti, která již ztrácí přímou vazbu ke zvolenému tématu. Ojedinelé kvantitativní výčty (např. s. 86, 88), které podle mého mínění souží pouze k dokreslení výše zmíněných tezí, bych doporučil přesunout do poznámkového aparátu. Naproti tomu text zaměřený na abstraktní teoretická témata je často formulován podstatně méně obratně. Autor zde velmi často nadužívá přejatá slova a to i v případech, kdy pro ně existuje výstižný český ekvivalent nebo vhodnější odborný termín: např. nulifiakce; evidence; impakt, operacionalizace, etalon, singularita apod. Obecně se domnívám, že doslovně převzaté cizojazyčné obraty neschválně svědčí vždy o osvojení si odborného diskurzu a „vědeckosti“ autora, ale naopak mnohdy jen zatemňují smysl sdělení. Tyto případy vzbuzují obavy, zda autor termíny pochopil správně, zda nepřebíral i obsáhlejší pasáže cizího textu a s nimi i myšlenky jiných autorů. Rozpaky působí v případě Wohlmutovy práce rovněž přejímání historických označení, které nejsou domácí historické vědě vlastní. Zatímco nizozemský armádní reformátor Mořic je v českém dějepisectví znám pod přívlastkem Oranžský, P. Wohlmut jej důsledně uvádí jako Nasavského. Stejně tak jméno francouzského ministra

války Françoise Le Telliera de Louvois je v české historiografii zkracováno zpravidla na příjmení Le Tellier, zatímco v předkládané práci je identifikován predikátem Louvoise.

Závěrem však mohu konstatovat, že i přes několik subjektivních postřehů, které mají spíše charakter námětu do diskuse, hodnotím celkově předkládaný rukopis jako zdařilý a podnětný. Práce Petra Wohlmutha je promyšlená, velmi dobře strukturovaná a proto ji **doporučuji** k obhajobě.

V Jindřichově Hradci 17. 9. 2013

PhDr. Pavel Matlas, PhD.